

R O Z S U D O K

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v právnej veci žalobcu **J. K.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. R. F., advokátom v B., proti žalovanému **R. B., š.p. B.**, IČO: X. za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného **S. P. B.**, o zaplatenie 1 215,39 eur (36 615,-- Sk) s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 7 C 148/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 9. januára 2008, sp. zn. 16 Co 256/2007, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a**.

Žalovanému a vedľajšej účastníčke na strane žalovaného náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žiar nad Hronom rozsudkom z 23. júla 2007 č. k. 7 C 148/2004–54 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 7 323,-- Sk spolu s 12,5 % úrokom z omeškania počítaným od 1.10.2003 až do zaplatenia, sumu 7 323,-- Sk spolu s 12,5 % úrokom z omeškania počítaným od 1.11.2003 až do zaplatenia, sumu 7 323,-- Sk spolu s 12,5 % úrokom z omeškania počítaným od 1.12.2003 až do zaplatenia, sumu 7 323,-- Sk

spolu s 12,5 % úrokom z omeškania počítaným od 1.1.2004 až do zaplataenia, sumu 7 323,-- Sk spolu s 12,5% úrokom z omeškania počítaným od 1.2.2004 až do zaplataenia, všetko v lehote 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Žalovaného zaviazal zaplatiť na účet Okresného súdu Žiar nad Hronom sumu 1 830,-- Sk titulom súdneho poplatku v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi zaplatiť trovy konania vo výške 15 312,-- Sk, v lehote 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia na účet právneho zástupcu žalobcu. Bol toho názoru, že žalobou uplatnený nárok je nárokom na náhradu škody z dôvodu choroby z povolania, nakoľko aj strata na pravdepodobnom zárobku je stratou na zárobku podľa § 198 ods. 1 písm. a/ zák. č. 311/2001 Z.z. Toto ustanovenie, podľa názoru súdu prvého stupňa, musí byť vykladané tak, aby jeho výklad a použitie bolo v súlade so zmyslom a účelom celej zákonnej úpravy odškodňovania chorôb z povolania. Považoval za nepochybné, že štát prostredníctvom tejto právnej úpravy plní svoj záväzok voči zamestnancom, ktorým musí garantovať rovnocenné postavenie a zaobchádzanie ako zdravým zamestnancom, nakoľko je vo verejnom záujme, aby bola vykonávaná aj práca riziková, pri ktorej je zvýšené riziko ochorenia. Zamestnanec, ktorý takúto právu vykonáva, je vo zvýšenej miere právne chránený a štát má právnu povinnosť prostredníctvom právnej úpravy zabezpečiť mu možnosť náhrady škody, pokiaľ táto vznikne. Zákon priamo nevypočítava všetky prípady zodpovednosti, ale určuje kritériá, podľa ktorých súd určuje, či ide o zodpovednosť zamestnávateľa a o nárok zamestnanca, alebo nie. Mal za to, že žalobcovi vznikla škoda a nárok na jej náhradu dňom 1.8.2003, kedy mohol nastúpiť do práce, keby netrpel chorobou z povolania, čím bola daná aj príčinná súvislosť medzi vznikom škody a chorobou z povolania. Za zárobok pred vznikom škody bolo potom potrebné uznať pravdepodobný zárobok, ktorý by žalobca dosiahol a ktorý bol žalobcom uplatnený vo výške priemeru podľa predloženého potvrdenia. Výška pravdepodobného zárobku nebola účastníkmi namietaná a ani spochybnená, preto sa súd prvého stupňa uspokojil s potvrdením zamestnávateľa, podľa ktorého by sa pravdepodobný zárobok pohyboval v rozmedzí od 43,-- Sk za hodinu po 95,-- Sk za hodinu. Žalobca uplatnil sumu 70,-- Sk za hodinu, čomu pri fonde pracovného času 2 088 hodín ročne, teda 174 hodín mesačne, zodpovedá suma priemerného mesačného zárobku 12 180,-- Sk. Čiastočný invalidný dôchodok žalobca poberal vo výške 4 857,-- Sk mesačne. Strata na zárobku teda vznikla vo výške $12\ 180 - 4\ 857 = 7\ 323,--$ Sk mesačne v mesiacoch august, september, október, november, december roku 2003. Súd prvého stupňa priznal žalobcovi i úroky z omeškania podľa § 1 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z.z. v platnom znení v spojitosti s § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. v platnom znení. O trovách konania rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovaného a vedľajšej účastníčky na strane žalovaného rozsudkom z 9. januára 2008 sp. zn. 16 Co 256/2007 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu o zaplatenie 36 615,-- Sk spolu s úrokmi z omeškania vo výške 12,5 % ročne od splatnosti jednotlivých splátok do zaplatenia, zamietol. Žalovanému a vedľajšej účastníčke na strane žalovaného náhradu trov konania nepriznal. Zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Žiar nad Hronom súdny poplatok vo výške 1 830,-- Sk. Odvolací súd považoval za správne skutkové zistenia prvostupňového súdu, z ktorých sám pri posúdení veci vychádzal. Na pojednávaní dňa 9.1.2008 vypočul žalobcu ako účastníka konania, za účelom objasnenia a spresnenia jeho skutkového tvrdenia v tom smere, prečo si hľadal prácu práve v spoločnosti C. B., s.r.o., aká práca mu bola u tejto spoločnosti ponúkaná a prečo sa domnieva, že práve po skončení jeho posledného pracovného pomeru u Ú. V. S. B. mu vznikol nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti. V konaní pred prvostupňovým súdom bolo zistené, že žalobca nastúpil pracovať do R. B., š.p., B., závod B. v máji roku X., pracoval na rizikovitom pracovisku v podzemí ako banský robotník, pomocný lamač, lamač predák. V roku X. bol vyradený z podzemia na povrch, kde vykonával práce v bytovej údržbe závodu R. B. B. až do skončenia pracovného pomeru X.. Pracovný pomer žalobcu u žalovaného skončil X. dohodou z organizačných dôvodov. U žalobcu bola zistená choroba z povolania silicosis pulmonum simplex s kombinovanou ventilačnou poruchou stredne ťažkého stupňa. V období, keď bola zistená u žalobcu choroba z povolania bol žalobca zamestnaný u Ú. V. S. B., kde jeho pracovný pomer skončil výpoveďou zo strany zamestnávateľa z dôvodu organizačných zmien podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce ku dňu X. Od 1.11.2002 do 31.7.2003 bol žalobca evidovaný na O. Ú. P. B. ako uchádzač o zamestnanie. Dňa 7.7.2003 absolvoval žalobca vstupnú lekársku prehliadku v súvislosti so žiadosťou o prijatie do zamestnania u spoločnosti C. B., s.r.o. Na potvrdení lekárky o vstupnej lekárskej prehliadke nie je uvedená profesia, na ktorú sa žalobca hlásil do zamestnania, ale výsledok prehliadky znel: „z titulu choroby z povolania Dg. Silikóza nemôže pracovať vo výškach, v podzemí a prašnom prostredí“. Nasledujúci deň 8.7.2003 oznámil konateľ spoločnosti C. B., s.r.o. žalobcovi, že na základe výsledkov lekárskej prehliadky nie je táto spoločnosť schopná poskytnúť žalobcovi pracovné zaradenie zodpovedajúce jeho zdravotnému stavu. V konaní spoločnosť C. B., s.r.o., oznámila, že v čase, keď sa žalobca uchádzal o zamestnanie, mala firma voľné miesta pre pracovníkov v podzemí pri práci na kanalizačnom zberači, úspešný žiadateľ mohol nastúpiť od augusta 2003 do pracovného pomeru na dobu určitú do ukončenia stavby do októbra 2004. Na túto

prácu bol prijatý V. A. a pracovníci na týchto pracovných pozíciách boli odmeňovaní za prácu sadzbou 43 Sk/hod. + pohyblivá zložka do 120 %. Zo zápisnice o rokovaní spísanej S. P., pobočka Ž. dňa 12.11.2002 vyplynulo, že žalobca bol čiastočne invalidným zo všeobecných príčin v období od 10.7.1995 do 28.5.2002. Dňa 3.9.2002 požiadal žalobca o čiastočný invalidný dôchodok následkom choroby z povolania, ktorá bola uznaná spätne od 28.5.2002. Záver po vyšetrení posudkovej komisie bol, že žalobca je schopný vykonávať ľahšiu prácu, fyzicky a psychicky nenáročnú v suchom, teplom prostredí ako informátor, denný vrátnik, vodič osobného automobilu s časovými úľavami v rozsahu úväzku 6 hodín. Čiastočný invalidný dôchodok bol žalobcovi priznaný od augusta 2003 vo výške 4 857,-- Sk. Počas doby evidencie na úrade práce poberal žalobca podporu v nezamestnanosti. Po skončení evidencie okrem čiastočného invalidného dôchodku iný príjem nemal. Od X. je žalobca starobný dôchodca. Odvolací súd zaujal právny názor, že medzi žalobcom a žalovaným existoval pracovnoprávny vzťah založený pracovnou zmluvou. Vznik škody spájal žalobca so zistením choroby z povolania. Chorobou z povolania je choroba, vznikajúca nepriaznivým pôsobením chemických, fyzikálnych, biologických alebo iných škodlivých vplyvov práce a pracovného prostredia na zamestnanca za podmienok uvedených v zozname chorôb z povolania pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ, u ktorého zamestnanec pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere za podmienok, z ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. Vyplýva to z § 195 ods. 4 Zákonníka práce č. 311 /2001 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2003. Prvostupňový súd preto posúdil uplatnený nárok podľa zodpovedajúceho a správneho právneho predpisu, ktorý však nesprávne vyložil. Žalovaný ako bývalý zamestnávateľ žalobcu svoju zodpovednosť za škodu, ktorá by mohla žalobcovi vzniknúť v dôsledku zistenej choroby z povolania, neodmietal. Vyplývalo to z jeho vyjadrení v súdnom spore ako aj z tej skutočnosti, že žalobcu odškodnil sumou 64 800,-- Sk z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania podľa bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, vypracovaného Nemocnicou s p. F.D. R. B. z X.. Náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti je samostatný čiastkový nárok na náhradu škody, ktorá vznikla v dôsledku choroby z povolania. Aby súd mohol tento nárok poškodenému zamestnancovi prisúdiť, musí byť predovšetkým preukázané, že škoda vznikla, a že vznikla práve v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania a musí byť zistená jej výška. Žalobca spájal okamih vzniku škody so skončením pracovného pomeru u posledného zamestnávateľa a uplynutím podpornej doby, počas ktorej bol zabezpečený úradom práce vyplácaním podpory v nezamestnanosti.

Skutočnosť, že po skončení posledného pracovného pomeru žalobcu z organizačných dôvodov a nie v súvislosti so zistenou chorobou z povolania, žalobcovi „nikto nič nevypláca“, nebola podľa odvolacieho súdu zapríčinená tým, že žalobca trpí chorobou z povolania, ale tým, že žalobcovi nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti v dôsledku choroby z povolania a podľa § 198 ods. 1 písm. a/ Zákonníka práce voči žalovanému nevznikol. Odvolací súd ďalej uviedol, že v konaní o odškodnenie choroby z povolania má žalobca (poškodený zamestnanec) procesnú povinnosť tvrdiť a následne preukázať (§ 101 ods. 1, § 120 ods. 1 O.s.p.) všetky predpoklady vzniku zodpovednosti zamestnávateľa za škodu. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca dôkazné bremeno v tomto smere neunesol. Ak je účelom náhrady za stratu na zárobku poskytnúť poškodenému zamestnancovi primerané odškodnenie za to, že nemôže (pre postihnutie chorobou z povolania) dosiahnuť taký zárobok, aký mal pred poškodením zdravia, môže byť podľa § 198 ods. 1 písm. a/ Zákonníka práce v spojení s § 201 Zákonníka práce nahradená len taká strata na zárobku, ktorá vznikla preto, že pracovná schopnosť zamestnanca bola následkom choroby z povolania znížená (obmedzená) alebo zanikla a nie akákoľvek strata na zárobku, napr. v dôsledku straty zamestnania z organizačných dôvodov. V rámci náhrady straty na zárobku nie je možné odškodniť ani zníženie príjmu poškodeného zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti. Žalobca v konaní tvrdil, že si hľadal zamestnanie u viacerých zamestnávateľov, ale jedine spoločnosť C. B., s.r.o., mu ponúkla zamestnanie, u ktorej však nebol do práce prijatý len z dôvodu, že trpí chorobou z povolania. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10.septembra 2002 sp. zn. 2 Cdo 32/02 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2004 pod č. 29, nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti má poškodený aj v prípade, ak v čase vzniku škody nebol zamestnaný a nedosahoval žiadny zárobok, resp. iný príjem nahradzujúci zárobok, ale poberal len podporu v nezamestnanosti. Poškodený v takomto prípade musí preukázať, že po skončení pracovnej neschopnosti sa chcel stať osobou zárobkovo činnou, k čomu nedošlo len v dôsledku poškodenia jeho zdravia. Pri určení výšky nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti treba vychádzať z pravdepodobného zárobku, ktorý by poškodený dosiahol, nebyť poškodenia jeho zdravia. Pri uplatnení svojho nároku vychádzal nie dôvodne žalobca zrejme z tohto rozhodnutia. Odvolací súd považoval za potrebné zdôrazniť, že doteraz žalovaný nevyplácal žalobcovi náhradu za stratu na zárobku, pretože nebola žalobcom uplatnená. Vychádzajúc zo záverov posudkovej komisie S. zabezpečenia pri S. P., pobočka Ž. zo dňa 12.11.2002, ako aj z vyjadrenia žalobcu, bolo možné konštatovať, že v dôsledku

choroby z povolania nestratil žalobca absolútne schopnosť pracovať, došlo len k zníženiu jeho pracovných schopností. So zistenou chorobou z povolania by mohol vykonávať ľahšie práce, fyzicky a psychicky nenáročné, v suchom, teplom prostredí ako informátor, denný vrátnik, vodič osobného automobilu, s časovými úľavami v rozsahu úväzku 6 hodín. Takúto prácu žalobca vykonával napriek zistenej chorobe z povolania (prvýkrát X.) až do X., kým mu neskončil pracovný pomer u Ú. V. S. B. Prácu vhodnú z hľadiska zdravotného stavu po postihnutí chorobou z povolania žalobca nestratil z dôvodu zistenia tejto choroby, ale z organizačných dôvodov a ďalšiu z hľadiska svojho zdravotného stavu, vzdelania a možnosti uplatnenia v regióne, v ktorom žije, nenašiel. Táto situácia nijako nesúvisela s jeho zdravotným stavom, ale s nedostatkom pracovných príležitostí v danom regióne. Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti v zmysle Zákonníka práce nemôže, podľa názoru odvolacieho súdu, slúžiť na odškodnenie ujmy spočívajúcej v tom, že sa poškodený zamestnanec nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho pracovným úrazom zníženej pracovnej schopnosti len pre nedostatok pracovných miest, pretože takáto škoda nie je spôsobená v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania, ale situáciou na trhu práce. V tomto smere zaujal názor Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí z 27. júla 2004 sp. zn. 3 Cdo 93/03, ale aj z 31. januára 2005 sp. zn. 2 Cdo 152/2004. Ku škode spočívajúcej v strate na zárobku v dôsledku choroby z povolania by mohlo u žalobcu dôjsť len, ak by sa bol zamestnal v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho zníženej pracovnej schopnosti, kde by vzhľadom na zdravotné obmedzenie spôsobené chorobou z povolania dosahoval nižší zárobok. Rozdiel medzi takto dosahovaným zárobkom a zárobkom, ktorý by bol ustálený ako zárobok pred vznikom škody, by potom predstavoval škodu, za ktorú by niesol žalovaný objektívnu zodpovednosť. Žalobca sa v takomto inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho zníženej pracovnej schopnosti nezamestnal, pretože taká práca v jeho obvode bydliska pre nedostatok pracovných miest neexistuje. Na kópii potvrdenia o absolvovaní vstupnej lekárskej prehliadky u spoločnosti C. B., s.r.o., nebola uvedená profesia, na ktorú sa žalobca do zamestnania hlásil. Z potvrdenia o voľnom pracovnom mieste v období od augusta 2003 do októbra 2004 zo dňa 9.8.2004 vystaveným spoločnosťou C. B., s.r.o., kde je uvedené, že v tomto čase mala firma voľné miesta pracovníkov len na prácu v podzemí, pri práci na kanalizačnom zberači, bolo zrejmé, že táto práca nebola pre žalobcu vhodná, keďže nesmel pracovať vo výškach, v podzemí ani v prašnom prostredí. Skutočnosť, že žalobca naplnil najvyššiu prípustnú expozíciu prác v podzemí nebolo potrebné skúmať ani dokazovať, pretože túto okolnosť potvrdil aj sám žalobca a bolo to konštatované aj vo výsledku hygienického prieskumu z X. vypracovaného

Š. z. ústavom v Ž.. Pri právnej konštrukcii, ktorú zvolil žalobca, by musel súd zaväzovať zamestnávateľa, ktorý zodpovedá poškodenému zamestnancovi za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania na zaplatenie rozdielu medzi invalidným dôchodkom poškodeného zamestnanca a akýmkoľvek zárobkom, ktorý je vyplácaný inému zamestnancovi v zamestnaní, ktoré by chcel poškodený zamestnanec (žalobca) vykonávať bez ohľadu na to, či má osobnostné, kvalifikačné a zdravotné predpoklady na výkon takejto práce. Odvolací súd zdôraznil, že na náhradu škody vo forme straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti by vznikol žalobcovi nárok len v prípade, ak by dosahoval v zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho pracovným úrazom zníženej pracovnej schopnosti nižší zárobok než ten, ktorý dosahoval pred vznikom škody. V súdnom spore úspešným účastníkom žalovanému a vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného by podľa § 142 ods. 1 O.s.p. vznikol nárok na náhradu trov konania. Ani jeden z nich si v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p. tento nárok neuplatnil, preto im odvolací súd náhradu trov konania v zmysle § 224 ods. 2 O.s.p. neprisúdil. Ak žalovaný nebol zaviazaný na zaplatenie žalovanej pohľadávky, nevznikla mu ani poplatková povinnosť v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 71/92 Zb. o súdnych poplatkoch v platnom a účinnom znení. Výrok rozsudku okresného súdu o uloženej povinnosti žalovanému zaplatiť súdny poplatok z návrhu na začatie konania, preto odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. i/ O.s.p. zrušil.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý ho žiadal zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Dovolanie považoval za dôvodné v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Podľa žalobcu z nesprávneho pochopenia podstaty žaloby odvolacím súdom vyplynulo aj jeho posudzovanie výsledkov dokazovania v celom konaní a v konečnom dôsledku odôvodnenie napadnutého rozsudku. Zamietnutie žaloby odôvodnil odvolací súd vyvracaním tvrdení, ktoré žalobca nikdy netvrdil a naopak nevyjadril sa k jeho skutočným tvrdeniam a ich posúdeniu prvostupňovým súdom. Toto hodnotil žalobca ako inú vadu konania v zmysle citovanej právnej úpravy, ktorej výsledkom je do určitej miery nepreskúmateľnosť rozsudku. Namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, keď bez relevantného dôvodu zárobok žalobcu v spoločnosti C. B. s.r.o. nepovažoval za pravdepodobný zárobok podľa pracovnoprávnych predpisov. Podľa žalobcu odvolací súd neodôvodnene reštriktívne vyložil právnu úpravu, kde za relevantnú škodu považoval len stratu na zárobku, a to je iba rozdiel medzi skutočne dosahovaným zárobkom v inom zamestnaní a pôvodným zárobkom pred vznikom škody. Žalobca nikdy netvrdil, že by mal nárok na dopĺčanie do akéhokoľvek zárobku bez ohľadu na osobnostné, kvalifikačné a zdravotné predpoklady. Preto považoval

tvrdenie krajského súdu v odôvodnení napadnutého rozsudku za neodôvodnené. V konaní sa domáhal, aby súd uznal za pravdepodobný zárobok ten zárobok, ktorý mohol reálne dosiahnuť pri výkone takej práce, na ktorú bol kvalifikovaný a nebyť choroby z povolania, mohol ju vykonávať. Išlo o prácu na stavbe kanalizačného zberača, ktorý je čiastočne pod zemou a teda zamestnávateľ hľadal v podstate stavebných robotníkov, ktorí majú skúsenosti s prácou v podzemí. Žalobca ako bývalý baník mal skúsenosti s prácou v podzemí a spĺňal všetky požiadavky zamestnávateľa. Teda nebyť choroby z povolania mohol byť prijatý do zamestnania. Zdôraznil, že vznik jeho nároku nesúvisí so skončením predchádzajúceho pracovného pomeru u V. S. Od tohto svoj nárok nikdy neodvodzoval. Skončenie tohto pracovného pomeru považoval za relevantné len z jediného dôvodu, a tým je preukázanie dôvodu nezamestnanosti žalobcu v čase vzniku jeho nároku. To, že pracovný pomer skončil zamestnávateľ z organizačných dôvodov dokazuje, že žalobca bol nedobrovoľne nezamestnaný. To má vyznám preto, aby bolo zrejmé, že sa neuplatní ustanovenie § 201 ods. 5 Zákonníka práce teda, že žalobca nestratil zárobok vlastným zavinením, čo má vplyv pri výpočte výšky nároku. Poukázal na to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo veci sp. zn. 1Cdo 21/2004 vyslovil názor, že náhrada škody podľa pracovnoprávných predpisov spočíva aj v náhrade straty na zárobku v dôsledku nemožnosti získať lepšie platenú prácu. Opakovane vo veci sp. zn. 3 Cdo 18/2007 potvrdil tento právny názor. Žalobca preto nevidel žiadny relevantný dôvod, prečo by v jeho veci malo byť rozhodnuté inak. Vo všetkých uvedených konaniach bola škoda vyčíslená ako rozdiel medzi skutočným a pravdepodobným zárobkom (teda nie zárobkom pred vznikom škody), alebo dokonca ako celý pravdepodobný zárobok nedobrovoľne nezamestnaného, čo je úplne totožná právna situácia so žalobcom. U žalobcu totiž neexistuje žiadny zárobok pred vznikom škody v takom zmysle, ako s ním uvažoval krajský súd v napadnutom rozsudku. U žalobcu vznikla škoda od momentu, kedy mohol dosahovať zárobok, ale v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania ho nedosahuje. Je to preto, že s chorobou z povolania nedošlo k preradeniu na iný druh práce, alebo ku skončeniu zamestnania. Právne predpisy však nezužujú vznik nároku na náhradu škody len pre uvedené prípady. Poškodený má nárok na náhradu každej škody, ktorá vznikne v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania. Žalobca jednoznačne dokázal príčinnú súvislosť medzi stratou pravdepodobného zárobku a chorobou z povolania. Preto mu celkom jednoznačne vznikol nárok na náhradu takejto škody.

K dovolaniu žalobcu sa vyjadrila vedľajšia účastníčka na strane žalovaného. Uviedla, že zárobkom pred vznikom škody nemôže byť zárobok z nejakého možného

pracovnoprávneho vzťahu, ktorý ani nevznikol. Judikatúra vo veci náhrady za stratu na zárobku umožňuje použitie pravdepodobného zárobku a to pri určení zárobku po vzniku škody. Podľa judikatúry pre účely náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti za obdobie nedobrovoľnej nezamestnanosti za zárobok po vzniku škody možno považovať pravdepodobný zárobok, ktorý by poškodený zamestnanec dosiahol pri práci zodpovedajúcej jeho schopnostiam, kvalifikácii a zdravotnému stavu. Takto určený pravdepodobný zárobok sa potom odpočíta od zárobku pred vznikom škody spolu s prípadným invalidným dôchodkom a určí sa náhrada za stratu na zárobku. Žalobca vytýka v dovolaní druhostupňovému súdu, že vykladá príslušné ustanovenia Zákonníka práce reštriktívne. Podľa názoru vedľajšej účastníčky je výklad týchto ustanovení správny. Naopak, výklad žalobcu je tak extenzívny, že sa hrubo odkláňa od zmyslu inštitútu náhrady za stratu na zárobku. Navrhla preto dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním je možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný

uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd je podľa zákona (§ 242 ods. 1 O.s.p.) viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi a obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p., a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale aj podľa ich obsahu.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesné nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Výskyt žiadnej uvedenej vady dovolací súd v konaní nezistil a ani dovolateľ takúto vadu nenamietal.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak na ňu dovolanie nepoukazuje, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie iných procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Podľa obsahu dovolania žalobca namieta predovšetkým to, ako odvolací súd hodnotil vykonaným dokazovaním zistené skutočnosti. Spochybňuje teda správnosť hodnotenia dôkazov odvolacím súdom.

Ku skutkovým (nie právnym) záverom, na ktorých odvolací súd založil svoje hodnotiace závery, dospel odvolací súd na základe vyhodnotenia dôkazov. Spôsobilým dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. ale nie je nesúhlas dovolateľa s vyhodnotením dôkazov súdom (porovnaj R 42/1993). Nepripustnosť takého dôvodu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa už dôkazy nevykonávajú (§ 243a ods. 2 O.s.p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané v základnom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné poukázať aj na to, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených odvolacím súdom, tak ani prieskumu ním vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením vecí, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý

súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Z ustanovenia § 132 O.s.p. totiž vyplýva, že dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi, ako má z hľadiska pravdivosti ten – ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov. Iba výnimočne zákon súdu ukladá určité obmedzenie pri hodnotení dôkazov (napr. § 133, § 134, § 135 O.s.p.). Dokazovanie je časťou občianskeho súdneho konania, v ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci.

Pokiaľ dovolateľ namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (jeho nesprávnosť a to najmä v súvislosti s hodnotením dôkazov), Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že táto námietka nie je dôvodná.

Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že tento ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t.j. nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide

vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval správny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Keďže v danom prípade predmetom sporu je nárok na náhradu straty na zárobku za obdobie po nadobudnutí účinnosti zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonníka práce, je potrebné tento nárok žalobcu posúdiť podľa ustanovení Zákonníka práce účinného od 1.4.2002 do 31.12.2003, t.j. zákona č. 311/2001 Z.z. (ďalej len Zákonník práce).

Z ustanovenia § 195 Zákonníka práce vyplýva, že predpoklady zodpovednosti zamestnávateľa voči zamestnancovi za škodu pri chorobe z povolania sú choroba z povolania, vzniknutá za stanovených pracovných podmienok, vznik škody a príčinná súvislosť medzi chorobou z povolania a vznikom škody. K vzniku nároku na náhradu škody je potrebné, aby všetky tieto predpoklady boli splnené súčasne; ak chýba ktorýkoľvek z nich, nárok nevzniká.

Škoda, ktorá vzniká následkom choroby z povolania môže spočívať tiež v strate na zárobku poškodeného zamestnanca po skončení pracovnej neschopnosti. Ku strate na zárobku dochádza preto, že pracovná schopnosť zamestnanca bola následkom choroby z povolania obmedzená (dočasne alebo trvale) alebo zanikla, a účelom náhrady za stratu na tomto zárobku je poskytnutie primeraného odškodnenia zamestnancovi, ktorý nie je schopný v dôsledku zdravotného postihnutia spôsobeného chorobou z povolania dosahovať taký zárobok, aký mal pred poškodením.

O vzťah príčinnej súvislosti medzi stratou na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti a chorobou z povolania ide vtedy, ak vznikla táto škoda následkom choroby z povolania, t.j. bez choroby z povolania by strata na zárobku tak, ako vznikla, nenastala. Strata na zárobku nevzniká poškodenému zamestnancovi len vtedy, ak sa po skončení pracovnej neschopnosti znovu zamestnal u pôvodného zamestnávateľa a vykonával tam inú, menej platenú prácu, prípadne po skončení pracovného pomeru sa zamestnal u iného zamestnávateľa, kde dosahoval nižší zárobok, než pred zistením choroby z povolania, ale aj vtedy, ak zamestnanec po vzniku škodnej udalosti stratil vôbec možnosť zamestnať sa. Ku škode vo forme straty na zárobku dochádza totiž nielen za predpokladu poklesu zárobku, ale nepochybne aj pri úplnej strate zárobku, v oboch prípadoch za predpokladu, že ku škode došlo výlučne v dôsledku ochorenia chorobou z povolania. K strate možnosti poškodeného

zamestnanca zamestnať sa nedochádza len so zánikom jeho pracovnej schopnosti spôsobenej chorobou z povolania, ale k nej môže dôjsť aj vtedy, ak sa poškodený zamestnanec po vzniku škodnej udalosti nemôže po skončení pracovného pomeru zamestnať práve a len v dôsledku choroby z povolania.

Z ustanovenie § 201 ods. 1 Zák. práce v znení do 31. decembra 2003 výslovne nevyplýva, akým spôsobom a za aké obdobie sa určí zárobok zamestnanca po zistení choroby z povolania. Vzhľadom k tomu, že náhrada za stratu na zárobku sa vypláca pravidelne raz mesačne (§ 217 ods. 3 Zák. práce v znení do 31. decembra 2003), treba pri určení výšky náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri uznaní čiastočnej invalidity vychádzať zo zárobku zamestnanca, ktorý dosiahol v mesiaci, za ktorý sa náhrada poskytuje.

I keď zodpovednosť za škodu spôsobenú chorobou z povolania je zodpovednosť objektívnou (bez ohľadu na zavinenie), je zamestnávateľ povinný nahradiť len takú škodu, ktorá poškodenému zamestnancovi vznikla chorobou z povolania, t.j. v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania. Skutočnosť, že poškodený zamestnanec sa nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho pracovným úrazom zníženej pracovnej schopnosti len pre nedostatok pracovných miest, nie je spôsobená v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania, ale situáciou na trhu práce. I keď je zamestnanec pre tento nedostatok bez práce a jeho sociálne pomery sa v dôsledku toho, že nemá po zistení choroby z povolania príjem z vlastnej zárobkovej činnosti, zhoršili, nemožno na tieto okolnosti z hľadiska odškodnenia choroby z povolania prihliadnuť, nakoľko nie sú v príčinnej súvislosti s chorobou z povolania. Nedostatok vhodných pracovných príležitostí je objektívnou okolnosťou a postihuje všetkých zamestnancov bez ohľadu na to, či ich pracovná spôsobilosť bola znížená chorobou z povolania alebo z iných príčin. Preto z dôvodu zodpovednosti za škodu pri chorobe z povolania nemôže byť zamestnancovi nahradená ujma, spočívajúca v tom, tento zamestnanec nemôže pre nedostatok vhodných pracovných miest mať príjem z vlastnej zárobkovej činnosti. Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti (pri uznaní čiastočnej invalidity) vyjadruje nespôsobilosť zamestnanca dosahovať pre následky choroby z povolania rovnaký zárobok ako pred poškodením. Tým, že pre nedostatok vhodných pracovných príležitostí nemá po zistení choroby z povolania žiadny príjem, sa na tomto účelu poskytovania náhrady za straty na zárobku nič nemôže meniť, lebo inak by zamestnancovi bola odškodňovaná ujma, na úhradu ktorej náhrada za stratu

na zárobku nemôže slúžiť; hmotné zabezpečenie osôb, ktoré sa ocitli bez práce, upravujú osobitné predpisy. Opačný výklad by totiž nezodpovedal zmyslu a účelu ustanovenia § 201 Zák. práce v znení do 31. decembra 2003, lebo zamestnancovi by bola odškodňovaná ujma, k úhrade ktorej náhrada za stratu na zárobku nemôže slúžiť; zabezpečenie osôb, ktoré sa ocitli bez práce a príjmu upravujú osobitné predpisy, napr. zákon č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti v znení neskorších predpisov, ktorý bol účinný v čase, za ktorý žalobca uplatňuje nárok na náhradu za stratu na zárobku a pod. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2005 sp. zn. 152/2004).

Ako uviedol odvolací súd, žalobca po zistení choroby z povolania vykonával ľahšie P., primerané jeho zdravotnému stavu u iného zamestnávateľa (Ú. V. S. B.) až do X., kedy mu skončil pracovný pomer z organizačných dôvodov, nie pre zdravotný stav, vychádzajúci z choroby z povolania. Prácu po skončení pracovného pomeru u tohto zamestnávateľa si hľadal, avšak pre situáciu na trhu práce si nenašiel, vzhľadom na nedostatok pracovných príležitostí v regióne. Z potvrdenia o voľnom pracovnom mieste v spoločnosti C., B. s.r.o. vyplynulo, že toto voľné miesto, o ktoré sa mal žalobca uchádzať, bolo vzhľadom na jeho chorobu z povolania, pre žalobcu nevhodným.

Dovolací súd sa stotožnil so záverom odvolacieho súdu, že nie je správny právny výklad žalobcu, ktorý si uplatnil ako nárok na náhradu škody rozdiel medzi predpokladaným zárobkom v zamestnaní, ktoré by nemohol vykonávať pre svoju chorobu z povolania a ktoré si vybral, a čiastočným invalidným dôchodkom, ktorý žalobca poberal, za uplatnené mesiace roka 2003. Správny je i záver odvolacieho súdu, že na náhradu škody vo forme straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti by vznikol žalobcovi nárok len v tom prípade, ak by dosahoval v zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho pracovným úrazom zníženej pracovnej schopnosti nižší zárobok než ten, ktorý dosahoval pred vznikom škody. Zamestnanie, ktoré si žalobca vybral však jeho zdravotnému stavu nevyhovovalo a to, že pre nedostatok iných pracovných miest, zodpovedajúcich kvalifikačným a zdravotným predpokladom žalobcu si žalobca nenašiel zamestnanie, nie je v príčinnej súvislosti s jeho chorobou z povolania a preto ani nezakladá nárok na náhradu škody, tak ako ju žalobca uplatnil.

Dovolací súd sa preto stotožnil s právnym názorom, ktorý zaujal v dovolaní napadnutom rozhodnutí odvolací súd, a na jeho dôvody i v podrobnostiach poukazuje, keď

odvolací súd vychádzal správne i z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (z 27. júla 2004 sp. zn. 3 Cdo 93/2003 a z 31. januára 2005 sp. zn. 2 Cdo 152/2004), ktoré správne a analogicky v danej veci vyložil. Výklad judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, tak ako ho uplatňoval žalobca, v danej veci nie je správny a nie je možné ním uvádzané rozhodnutia na súdenú vec aplikovať.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nie je dôvodné a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia a ani vady konania uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému a vedľajšej účastníčke na strane žalovaného vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd im nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, nakoľko nepodali návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. februára 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská